

IDEES I DEBAT

SOSTENIBILITAT

Guillem López i Casasnovas

Professor d'Hisenda
Pública de la UFF

Economia i canvi climàtic, accions i reaccions

En general, tendixo a fer confiança als experts, si bé us he de dir que en aquest grup hi faig entrar molt poca gent, tenint en

compte els marrecs que s'amunteguen sota l'epígraf i el registre que guardo dels seus encerts. Com en tants altres ordres de la vida, en què la innovació científica i tecnològica ens deixa a molts sense capacitat de decisió des del coneixement propi, em toca assumir que hi ha qui en sap més. L'emergència planetària i la lluita contra el canvi climàtic és per a mi un d'aquests camps. I, si ens creiem el problema, la seva resolució esdevé una obligació de primera categoria, molt més prioritària possiblement que totes les altres coses que fins ara ens estan ocupant.

La veritat és, però, que tot i ser un tema recurrent no veig que els esdeveniments extrems que ens marca el clima trabalsin massa el nostre dia a dia. Llegeixo que s'està fabricant neu artificial, que hom continua viatjant en avió a preu rebentat, que molt pocs estan renunciant al cotxe, que la nuclear és acceptada a Europa com a energia verda, que es recomanen els cotxes elèctrics sense canviar el mode de producció de l'electricitat i que el gas es planteja encara com a alternativa de futur. Podria seguir. En el mentrestant de l'abordatge del problema, no volem renunciar a les comoditats del dia a dia; qui dia passa, any empeny. I els avisos dels experts més radicals ja els hem

incorporat els més adults com a posicions extremes, i ens permetem pensar que som mitjancers entre aquests i els negacionistes per poder seguir així a la nostra zona de confort.

En tot cas, he dit des del començament que acceptava racionalment l'avis d'emergència climàtica, per la manifesta insostenibilitat del que estem fent (i hem estat fent durant les darreres dècades) amb l'ús de matèries primeres i amb el creixement econòmic. I d'això en voldria treure ara tres reflexions per a l'acció.

Primer. Des del punt de vista de la intervenció pública, la lluita contra l'escalfament és un cas de bé públic i/o

comunal, si es vol, que ens afecta a tots en conjunt i a ningú de nosaltres en particular. Això té dos efectes: no volem pagar per evitar el mal públic (sacrificar-nos), esperem que ho faci un altre; i és que així, segon efecte, del benefici produït gràcies a aquells que sí que es sacrifiquin no ens en podran excloure, tot i no haver renunciat al guany que ens ha generat abusar del que és comú en profit particular. Sabem que això que passa a vegades a tall individual també té un efecte agregat: a nivell de països, per exemple, que un s'autolimiti en les seves emissions beneficia a l'altre que no ho fa, sumant-hi, a més, un *dumping* fiscal comparatiu per les noves mesures que l'altre país estalvia.

Segon. En la llista de mesures d'intervenció possibles hi trobem les fiscals (posar sancions o impostos verds, regulacions mediambientals que fan menys interessant la producció o el consum contaminant...), però també les pressupostàries, facilitant subvencions a empreses i a ciutadans per incentivar un ús de materials més sostenibles. Noteu que, en el primer cas, l'Estat recapta (qui contamina, paga, tot i que tocarà compensar per la regressivitat de les mesures fiscals que no són neutres per grups de renda) i, en el segon, hom està gastant recursos del pressupost públic a càrrec del contribuent, en sigui aquest usuari o no (com a consumidor a preu subvencionat).

Tercer. Tot i que a nivell macro s'assolis un

acord mundial prou assenyat a través de quotes de reducció de les emissions, cal desagrajar-les a nivell micro de cada país, a dins d'aquest i, encara més, a nivell de ciutat i barri. Internalitzar el problema vol dir fer-se'l seu, arribar a qui participa dels beneficis (empreses i consumidors), afectant la seva butxaca perquè n'assumeixi els costos.

Alerta, doncs, amb les coses que són de tots i no són de ningú, ja que els incentius són a no prendre's seriosament el problema a nivell individual tot esperant que la solució vingui d'altres, en un benefici del qual no es permet

exclusió (com l'aire que respirem) i que no és rival del benefici conjunt (com el sol que ens il·lumina). Sense poders coactius o coercitius mundials com exigeix la teoria de la fallida del mercat és poc esperable que les parts resolguin el problema del bé públic; particularment quan intentar-ho té doble penalització, ja que fa menys competitiu a qui l'entoma i més competitiu a qui mira cap a l'altra banda. Per això, la coacció de prohibir importacions no acreditades per mesures que respectin l'afer col·lectiu són indicades, així com les que internalitzin els costos ambientals del transport de mercaderies, vagi això bé o malament a la globalització econòmica. En la mateixa línia, el missatge de pel·lícules com *Alcarràs* o *As Bestas* és ambivalent per la sensibilització del que cal fer, tot i l'enyorança que provoquen els canvis i l'amor al paisatge. I penso també que l'Espanya despoblada dona una oportunitat per posar en valor la terra amb la instal·lació de plaques solars (també per a la conveniència de certa agricultura). O que els molins eòlics de generació no han de molestar si recordem així la raó de la seva instal·lació. Ja entenc que un altre món evitaria tot això, però no veig com arribar-hi, ara per ara, a la velocitat que requereix la resposta al problema que tenim, si és que de veritat ens el creiem. |

RONALD WITTEK / EFE

L'únic incentiu Sense poders coactius o coercitius mundials és poc esperable que les parts resolguin el problema del bé públic